And. Christensen.

Diſputationes duæ.

1583.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

10,-95.

DA BOX

LN 490

M

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

D

DE

Hab

AN

Adiun
dem

Sit

BA

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

Diſputationes duæ:

PRIOR,

DE SOMNO ET VIGILIA:

POSTERIOR,

DE COMATE SEU CATAPHORA:

Habitæ in Auditorio Medicorum BASILIENSIUM

ab

ANDREA CHRISTIANO RIPENSI.

Adiuncta eſt QUAESTIO ab eodem in publico Promotionis Actu diſcuſſa:

Sit'ne peſtis morbus contagioſus?

1905. k. 3390.

BASILEAE, TYPIS OPOrinianis. 1583.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

MAGNIFICIS,

CLARISSIMIS ATQVE ORnatiſsimis uiris, Rectori, Senatoribus & Profeſſoribus Academiæ Hafnienſis, Dominis ac Prȩceptoribus ſuis unicè colendis,

S. P. D.

QVI ſtrenuos in panegyricis ludis atq; certaminibus ſeſe olim exhibuerunt, Patres & Præceptores obſeruandi, ſuperioresq́; euaſerunt, βραβεῖα ſeu palmæ meritæ præmia, coronas ab agonothetis conſecuti, illas in aras Deorum tutelarium ſpargere conſueuerunt: hoc ritu teſtati, tum Dijs acceptam ferendam ex animi ſententia partam uictoriam, non proprijs uiribus, tum illorum cultui, ſi non omnē honoris fructum, ſaltem primitias libandas eſſe.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

Simile quiddam in ſolennibus promotionum actibus uſuuenire, nemo, meo iudicio, inficias iuerit. Sunt enim tituli, qui in his feſtiuitatibus conferuntur, laborũ quos iam pridem candidati ſuſtinuerunt, præmia. Laborum, inquã, nõ uictoriæ. Nam ut ignauos ab his ſacris in quauis benè conſtituta Academia prohiberi & arceri fas eſt: ita eorundem participes reddi illos duntaxat, qui licet non totum facultatis ſuæ ſtadium (cui uix pluriũ, nedum unius ætas ſufficit) curſu demenſi ſunt, aut ad carceres peruenerunt: tamen aliquouſque recta uia haud ſegniter progreſſi, ac in poſterum pari modo cum Reipub. emolumento perrecturi, certis editis ſpeciminibus, tanquam tyrocinijs, uidentur, nemo mihi in dubium uocauerit.

Ad hunc ſolennitatum noſtrarum

uſum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

uſum maximum accedit & alius, quòd inaugurationis cuiuſdam aſpectabilia ſint inſignia, quæ perpetuò in memoriam ei, cui decernuntur, reuocant & redigunt: non quieſcendum, aut in utramuis aurem ſecurè dormiendum, ſed mente & corpore in hoc incumbendum, ut gloria & ornamenta parta ab omni detrimento ſarta & tecta conſeruentur: talia enim eſſe, quæ neque nocturnæ, neque diurnæ quietis partem relinquant, donec fructus Deo gratos & hominibus ſalutares proferant.

Hac de re nõ multis retrò abhinc diebus, quibus de meo in arte Medica progreſſu, à celeberrimo ordine Aſclepiadeo in Academia Baſilienſi, iudicium eſt habitum, & ob ſpem aliquam de me conceptam honores mihi in hac Facultate ſum-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

mi tributi, cogitationem ſedulam inſtituere, eamq; ſuo momẽto ponderare cœpi. Neque id iniuria. Agnoſco enim æquiſsimũ eſſe, hæc laborum præmia (ſi præmia ſint) Deo Opt. Max. cum gratiarum actione à me libari: qui clementer ad difficultates, quæ hactenus ſe mihi obiecerunt, ſuperandas, uires neruosq; ſuppeditauit. Sed quòd ardui difficilisq; muneris curam & rationem habendam ſolicitè admonent, eidem precibus offerẽda eſſe deuotiſsimis, cõſilium duco: eumq; toto corde precor, ut, quod in me operatus eſt, cõfirmet, uires firmiores tanquã ſubſidia ſubmittat, conſilijs & actionibus meis regendo, iuuando, perficiendo adſiſtat: ne honos iſte humeris meis onus graue nimis exiſtat, ac robore ingenij, per ſe infirmi, depreſſo, omni fructu priuetur: quin potius frugiferum in

ipſius

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

ipſius laudem multorumq́ felicitatem appareat.

Talia mihi, Præceptores obſeruandi, ultrò citroq́ animo uerſanti, mentem etiam ſubijt non minus uerum, quàm tritum illud prouerbium, Hominem homini Deum eſſe: uosq́ huius, qualiſcunque ſit, ſtudiorum fructus non ſolùm ſemina iecíſſe, fideliſsimè in meum, unà cum alijs, pectus præcepta uirtutis & doctrinæ inſtillando: uerùm etiam tum alijs plurimis maximisq́ beneficijs me præ alijs afficiendo, tum conſentientibus omnium ſuffragijs me ſtipendij Regij ante octennium ſucceſſorem nominando, horum ſeminum agrum, aliàs minus fœcundum futurum, uelut inductis hinc inde riuulis, abundè rigaſſe. Quibus cauſis motus, non me contineo, quin hanc qualemcunque coro-

 nam,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

nam, capiti meo detractam, uobis ſecundum Deum, primitiarum inſtar, deferendam exiſtimem.

Accipite itaque, & benignè complectimini, Viri Clariſsimi, Patres & Præceptores humaniſsimi, manipulos hoſce primitiarum exiles, uobis conſecratos: tria ſcilicet, quæ, antequam ad dignitates medicas aditus mihi patefieret, publicè edidi, eruditionis ſpecimina, meritis quidem illis, quibus me ab ineunte ferè ætate proſecuti eſtis, & nominis ueſtri ſplendori minimè conferenda, ſed grati ueſtriq; ſtudioſi animi indicia: fructus uberiores, ſi, fauente numine, uita meſsi prorogata fuerit, aliquando expectaturi. Interim me, non ſecus atque hactenus, fidei ueſtræ commiſſum eſſe patimini, atque uniuerſim ac ſigillatim

tim

tim Deo Alexicaco ſummo commendati feliciter ualete. Baſileæ, Kal. Martijs, Anno

1583.

AA VV.

Obſeruantiſſ.

Andreas Chriſtianus Ripenſis.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

DE S
GI

PRAES
MA

M. A

Ex con
ratum & p
ſubiectum
ideoq; nõ
ſius anima
quàm uig

Qua ra
liã eſſe an

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

DE SOMNO ET VIGILIA THESES, AD diſputandum propoſitæ,

PRAESIDE CL. V. D. THOMA ERASTO, Philoſopho & Medico,

A'

M. ANDREA CHRISTIANO RIPENSI.

I.

Extra controuerſiam eſt, animal uigilare dũ ſenſuũ officia exercet: & per ſomnum ſenſuũ functione ferè prohiberi.

II.

Ex contrariorũ lege illud quoq; exploratum & perſpectum eſt: id eſſe utriuſque ſubiectum, quo animal ſentire dicitur: ideoq; nõ partis alicuius peculiaris, ſed ipſius animalis affectionem eſſe tam ſomnũ, quàm uigiliam.

III.

Qua ratione aſſecutus mihi uideor, uigiliá eſſe animalis affectionem, qua pręſente ſenſiones

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

ſenſiones externas expromit: ſomnum uerò, qua ſenſuum eorundem actiones magna ex parte remittit.

IIII.

Via hac ſtrata, ad inueſtigandas cauſas ſomnum & uigiliam efficientes rectà itur. Nam ut illa, quæ ad ſenſationem requiruntur, uigiliæ cauſæ rectè ſtatuuntur: ita eorundem defectum non iniuria ſomnũ producere, uerisimile eſt.

V.

Ad ſenſationes aũt, tum cõmunes cauſę omniũ, tum propriæ ſingularũ, cõcurrunt.

VI.

Communes ſunt, facultas, ipſius organa propria, nimirum, ſpiritus animales atq; cauitates & uiæ, per quas ſpiritus & facultas mouetur & influit: deniq; calidum innatum animę commune inſtrumentum, quod motu & præſentia ſua prædictos ſpiritus, ut omnes reliquarum actionum proprias & immediatas cauſas, in actũ educit.

VII.

Proprię ſunt, ſenſoria, nerui ſenſorijs inſeruientes, eorumq; uſui priuatim deſtinati, obiecta, & in quibuſdam definitum interuallum: quas cauſas omnes legitimè ſe-

ſe

ſe habere,ut ſenſio obeatur,neceſſe eſt.

VIII.

Facultatem cõmunem uoco illam, quæ à ſenſuum principio, puta, prioribus cerebri uentriculis potiſsimùm,in ſingula ſenſoria influit,quæq́; ſenſiones apprehendit: cui muneri accommodatá ſe præbet, cùm nec corrupta, nec occupata in alio opere, nec debilitata nimis,nec denique alio modo impedita eſt.

IX.

Spiritus animales tunc ad ſenſionem efficiendam idonei ſunt, cùm quantitate & qualitate,&c.rectè habentibus,motus eorum,ad hanc functionem neceſſarius, non impeditur.

X.

Calidum innatum ſenſibus ſuum miniſterium præſtat, cum ad cerebri uentriculos, & ad ſenſoria quælibet, liberè & ſufficienti copia mouetur.

XI.

Ad utriuſq; (calidi ſcilicet & ſpirituum) motum requiruntur cauitates & uiæ non occluſæ,ſed expeditæ.

XII.

Iam uerò, quum communes ſint omnibus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

bus ſenſibus affectiones,ſomnus & uigilia, & peculiares ſenſationum cauſæ eædem, ſiue dormiamus, ſiue uigilemus, manere poſsint (utpote nerui expediti, ſenſoriorum naturalis ſtructura, obiecta debito interuallo admota) quemadmodum communibus cauſis agentibus, uigilias ut adæquatum effectum adſcribimus: ſic ijſdem uel omnibus, uel quibuſdam deficientibus, immediatè ſomnum omnem adſcribendum arbitramur.

XIII.

Atqui in ſomno cauitates & uię ſæpenumerò non impediuntur, præſertim cum ex uacuatione, labore & uigilia nimia ſomnus obrepit: & ſi quando occluſæ ſomnũ inducunt, id, niſi rebus alijs interuenientibus, non uſuuenit.

XIIII.

Nec facultas ipſa ſentiendi communis, ſiue occupata, ſiue corrupta, ſiue debilitata, ſomnum ſemper gignit. Quia ſomnus obrepit incolumi prorſus animali, & imprimis nulli rei ſedulò incumbente.

XV.

Calidum innatum à corde influens, cum ex conſenſu Philoſophorum & Medico-

rum

rum determinatis partium actionibus non niſi generali ratione conferat (hoc eſt, actũ præbendo ſpiritui & calido inſito ſingulis partibus naturaliter uel ſecus diſpoſitis) propria & per ſe cauſa ſomni eſſe nequit.

XVI.

Neq; eſt quòd putemus, ipſius præſentia & motu ſomni tempore cerebrum deſtitui, cum etiam dormientes uiuant, imaginentur, moueantur, pulſus habeant maiores, concoquant felicius in cerebro alimenta, excrementa mitigent & digerant, ſpiritus animales inſtaurent: quæ ſine caloris inſigni copia & motu fieri nequeunt: ut interim taceam ruborem faciei, ſudorem capitis dormientium, reuocationem caloris in ſyncope, animi deliquijs, febrium acceſsionibus, & frigore magno, abſq; ſomno: quæ, defectũ caloris non eſſe proximã ſomni cauſam, ſatis firmiter conuincunt.

XVII.

Reliquum eſt igitur, ut cauſam primam & per ſe omnis ſomni concludamus eſſe ſenſus communis impedimentũ, idq́; euenire eo, quòd ſpiritus animales in ſenſuũ omnium fonte uelut torpeſcentes detineantur.

XVIII.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

XVIII.

Quibus iactis fundamentis, nullo labore plenas definitiones uigiliæ ſomniq; in hunc modum conſtruere licebit.

XIX.

Vigilia eſt affectio animalis, qua ſenſationes omnes exerceri poſſunt, à libero ſpirituum animalium in uentriculis cerebri anterioribus, necnon facultatis ſenſificæ ad ſenſoria motu orta.

XX.

Sõnus eſt affectio, qua ſenſationes omnes plurimum remittuntur facultate communi in ſuis operationibus fruſtrata, ob ſpirituum animalium in uentriculis cerebri, præſertim anterioribus, contentorum ignauiam quandam.

XXI.

Neq; arduum erit hinc ad cauſas antecedentes & euidentes ſomni & uigiliæ aſcendere. Nam ut illa, quæ ſpirituũ motui quouis modo obſiſtunt, ſomni cauſæ ſtatuuntur: ita quæ in cauſa ſunt, ut ijdem uehemẽtius agitentur, uigilias efficere rectè putantur. unde conſentaneum eſt, cauſas omnes uel in mobili ipſo, nempe ſpiritibus, uel in

mouente,

mouente, uel in uijs ſeu cauitatibus, per quas ſit motus, conſiſtere.

XXII.

Ad quæ capita referri omnino debent, quæ aſſumuntur, geruntur, educuntur & retinentur, atque foris adhibentur, modò quidpiam ad ſomnum conciliandum conferant, aut ſomnum pellere queant.

XXIII.

Spiritus animales ad motum redduntur inepti duobus modis, qualitate inconuenienti & inopia.

XXIV.

Qualitatem mutant primò ſola alteratione, cum refrigerantur, denſantur & coguntur. Ad quod inſignem uim habent, frigida intéperies cerebri, aſſumpta, ambientia & exterius admota refrigerantia: ut Opium, Mandragora, aquæ potio, aer frigidus: eo quòd per uenas & arterias in cor & uniuerſum corpus frigus condenſans mittunt.

XXV.

Econtrà, calida, ſiccantia & attenuantia mobiliores ſpiritus reddunt: quo nomine phrenitici difficillimè ſomnum capiunt.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

XXVI.

Secundò, admixtione uaporum humidorum & craſſorum, quorum ratione humida cerebri intemperies, ætas puerilis, balnea humida, uaporoſi odores, cibi humidi, potatio larga, & febres inprimis pituitoſæ, ſpiritus animales obtundunt, qui obtuſiores ſegnioresq; facti ignauiam & ſomnum hominibus afferunt.

XXVII.

Vaporibus autem his abſumptis, aut propter contrarias cauſas deficientibus, ſomnus arcetur.

XXVIII.

Inopiâ imbecilles adeò redduntur ſpiritus, ut ſenſibus motu ſuo miniſtrare, ut par eſt, amplius nequeant. Huius autẽ cauſæ ſunt omnia quæ ſanguinem, ſpirituum materiam, ipſosq; ſpiritus quoquo modo abſumunt, diminuunt, digerunt & diſsipant: ut ſunt, dolor, ira, triſtitia, curæ & cogitationes immodicæ, lectio attenta & longa, uenæ ſectio, purgatio, uenus, fletus, labor, inedia, æſtiuus calor, balnea.

XXIX.

His & ſimilibus de cauſis intus ſibi à motu concitatiore temperant ſpiritus (natura

cerebri

cerebri ita diſpenſante, ut aliarum partium uſibus non concedat, quo ipſum carere nequit) donec nutrimento, ſi quod adeſt, in ſanguinem & ſpiritus cõuerſo, augeantur refocillenturq́;, ut poſtea ad ſenſus & alias animales actiones peragendas redeant, & poſtliminio reuocentur.

XXX.

In mouente, cauſa ſomni tripliciter conſiſtit. Primò quidem, cũ nihil eſt quod effatu dignum ſpiritibus motum inferat. Hinc in ſilentio, tenebris, ſublatis ſenſuum obiectis, cogitationibus amotis: perturbationibus animi, ira, gaudio, riſu, dolore item paſsionéue partis alicuius ſedatis, in ſomnum facilius dilabimur. Huc refer etiã purgationem ab aloe factam, quæ acres humores demit aut minuit, ne ſpiritus amplius commoueant.

XXXI.

Secũdò, cùm mouens quidem adeſt, ſed blandum ſolummodò motum ciens, ualidiorem ſedans. Sic conſuetudo (quæ altera natura eſt) uoluntas noſtra, mollis ſtrepitus, cantus, murmura aquarum, titillatio ſuauis, lectio cogitatioq́; parũ attenta, motus cunarum, & ſi quę ſunt alia eiuſdem ge

 neris,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

neris, ſpiritus placidè ſiſtunt, & à motu ad quietem inuitant, atque ita prohibent ne diffluant.

XXXII.

Tertiò, quando aliquid eſt quod cogit intrò, & ueluti concentrat ſpiritus: ut refrigerantia & adſtringentia, hyems, pluuia, oxyrhodina.

XXXIII.

Quæ uerò uehementius mouent, exagitant & prouocant, ſpiritus uigilare cogunt: qualia ſunt dolores, humores & uapores acres, quorũ in febribus, præſertim ardentibus & bilioſis, magna uis eſt, lectio & cogitatio attenta, graues curæ, clamor, ſtrepitus nimius, uellicatio, punctio, & quæuis durior contrectatio, &c.

XXXIV.

Viæ per quas ſpiritus ferri conſueuerũt, ad ſomnum inducendũ uim habent, quoties occluduntur, ſiue à comprimentibus, ut ſunt uulnera, contuſiones capitis, inflammationes cerebri portionem occupantes: ſiue ab obſtruẽtibus, ut ſunt humores multi, craſsi, uiſcidi (quos fundendo quãdoq; ſolis calor aut larga uini potatio ſomnum creat) item uapores ſimilis naturæ à cibo,

potu,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

potu,aut humoribus intus contentis,elati.

XXXV.

Quæ uerò eaſdem uias expediunt, obſtructionis & compreſsionis cauſis, quas diximus, ſuperatis, ſomnum abrumpunt. Quo nomine ſenio confectos, quibus, ob ſiccitatem ſolidorum membrorum, cauitates ampliores ſunt, ſomnus arctiùs nõ complectitur.

XXXVI.

Atq; hactenus de efficiẽte & forma ſomni & uigiliæ. Finis uerò utriuſq; eſt actionum integritas & animalis conſeruatio.

XXXVII.

Porrò, ſicuti proxima ſomni cauſa, torpor ſpirituum ſuas aſſumit differentias, uariaturq́; mutatis ſuis effectricibus cauſis: quarum uarietas potiſsimùm ſpectari poteſt, tum in actionis mora & uehementia, tum in ſubiecti corporis, in quo huiuſmodi editur actio, diuerſimoda & multiplici conſtitutione: ita nemini admirationi erit, ſomni plures differentias reperiri.

XXXVIII.

Communi horum omnium conſideratione, ſomnus alius naturalis eſt, alius prę- ter naturam, alius medius.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

XXXIX.

Naturalis eſt, qui in corporibus rectè affectis, ſecundum cuiuſq; naturam à cauſis naturalibus & moderatis, debito tempore & modo, utiliterq́; ſpiritus animales ſiſtentibus & detinentibus oritur.

XL.

Somnus præter naturam eſt, qui à morboſis cauſis immoderatisq́; prouenit, atq; ſemper cũ difficultate excitandi dormientem relinquit.

XLI.

Medius ſomnus eſt, qui à cauſis non planè moderatis, nec prorſus præter naturam conciliatur.

XLII.

Si moram actionis cauſarum & quietis ſpirituũ reſpiciamus, ea primò uel eſt continua, uel interciſa: unde ſomnus alius continuatus, alius interruptus.

XLIII.

Secundò eadem mora uel eſt longa, uel breuis, uel mediocris: & longum, breuem uel mediocrem ſomnum concitat.

XLIIII.

Si robur & uehementiam actionis ſpectemus, aut ualidè ligantur ſpiritus, & pro-

pterea

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

pterea parum facultatis ſenſificę membris mittitur, ſomnusq́; profundus conſequitur: aut leuiter duntaxat, & ſomnus leuis exiſtit.

XLV.

Harum differentiarum cauſas nõ unius generis eſſe facilè animaduertet, qui attentius ſingulas, quas ſuprà propoſuimus, claſſes examinauerit, & ad limam reuocauerit. Exemplo palàm fiet quod aſtruo. Profundior ſomnus primus eſt, tum quia à cibo ſumpto plures aſcendunt uapores, qui ſpiritus animales arctè circumſepiunt, cingunt, & in anguſtias quaſdam, quo minus moueantur, redigunt, ſui quoq; confuſione eoſdem inquinando ut craſsiores, ita ignauiores reddunt: tum quia per uigilias & diei operas ſpirituum pars bona diſſoluta eſt.

XLVI.

Subiectum corpus innumeras ferè ſomni differentias ſuppeditare poteſt. Etenim tot ferè exiſtunt illæ, quot hominum temperamenta, habitus, ætates, ſexus, uictus & uitæ rationes, conſuetudines dormiendi & uigilandi, deniq; corporis totius & partium ſingularum diuerſæ conſtitutiones.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

XLVII.

Vnde alius temperati, alius intemperati, calidi, frigidi, humidi, ſicci, &c. ſomnus eſt: alius obeſi, alius macilenti: alius pueri, alius ſenis: alius exercitati, alius ſedentarij: alius repleti humore uel cibo, nuper aut dudum aſſumpto, alius uacui: alius ſani, alius ægri: febricitantis, inflammatione laborantis, ſtomachi uiſcerúmue cruditate, aut alio malo affecti, & uel in principio, uel augmẽto, uel ſtatu, uel declinatione morbi uerſantis.

XLVIII.

His addere licebit, ſi libet, alias quaſi honorarias differentias, à uarijs ſomni adiunctis ſumptas, nimirum à motibus internis & externis, qui inter dormiendũ accidũt: item ſitu corporis, loco & tẽpore, quo nos ſomno damus.

XLIX.

Quidã enim ſomno occupati nihil ſomniant, & ſomno tranquillo fruuntur: alij uerò inſomnijs turbantur, & ſomno turbulento premuntur. qui rurſus aut moleſtus aut iocundus eſt, prout ea quæ per inſomnia ſuggerũtur, aut mali aut boni ſpecie animo obuerſantur.

L.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

L.

Alius inſuper ſomnus cum clamore, deambulatione, aut alterius negotij molitione, item cum ſtertore, dentium fremitu, & ſi quæ ſunt huiuſmodi alia, euenit: alius ſine his.

LI.

Quantum ad ſitum corporis: alius ſomnus ſedendo captatur, alius cubando, capite alto uel depreſſo, corpore ſupino aut prono, aut in latus dextrum ſiniſtrúmue recumbente. Quod ad locum: uel fit in loco calido, uel frigido, &c. in lecto uel molli, uel duro. Tandem ratione temporis, uel eſt nocturnus, uel diurnus: & hic uel matutinus, uel meridianus, uel ueſpertinus.

LII.

Quæ hactenus de differentijs ſomni diximus, prima quidem fronte exilia uidentur: maioris tamen momenti ſunt ad effectus (quos in dięta ſanis pariter ac ęgris prę ſcribenda cognitos eſſe, plurimũ utilitatis habet) ſomni & uigiliæ inueſtigandos.

LIII.

Cæterùm cum actio nulla citra miniſterium calidi innati fieri poſsit: ut functiones externæ obeantur, per uigilias ipſum foras

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

moueri neceſſe eſt: per ſomnũ autem, dum partes extimæ actiones ſuas remittunt, & quodammodò ab illis feriantur, ideoq; calido influẽte minus indigent, intrò illud recipi (niſi quid obſtet) ibiq; detineri, ad peragenda munia interna, rationi conſonum eſt. Hinc uſuuenit, ut ſomno intus hærentis, uigilijs exterius uerſantis caloris effectus adſcribantur.

LIIII.

Sed horum multiplex eſt uarietas: quæ partim naturæ ſomni attribuitur, partim uerò ex accidenti euenit, quia ſcilicet plures conditiones & cõtractioni caloris, pro diuerſitate ſomni, & corpori ſeu materiæ in quã calor contractus agit, ſuperueniunt.

LV.

Horum trium iuſta comparatio ſomni cuiuſcunque & uigiliæ effecta definiet, &, quibus, quomodo & quando proſint uel obſint, patefaciet. Nos breuitatis & inſtituti noſtri (à quo alienum foret omnia, quæ ad hanc rem pertinent, explicare) memores, paucis exemplis contenti erimus.

LVI.

Somnus itaque ſua natura & primariò dormienti prodeſt, propterea quòd calore intus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

intus hærente, coctiones facilius perficiun
tur: humores gignuntur & incaleſcunt,qui
bus corpus nutritur: calor & ſpiritus labo-
re & uigilijs diſsipatus, alio ad functionũ
iugem & continuũ uſum ſuffecto,inſtaura-
tur:excrementa mitigantur & minuuntur:
flatus in coctione geniti diſcutiuntur.

LVII.

Vigilia deinceps cõcoctum alimentum
caloris motu per uniuerſum corpus dige-
rit, excrementa diſsipat & expellit, exter-
nis partibus robur addit,eſtq́; adiumento,
ut earum officia felicius exerceantur.

LVIII.

Secũdariò ſomnus humectat: uigilia ini
tiò calefacit,& conſequenter exiccat, hu-
morem in corpore contentum diſſoluens,
diſcutiens & in aerem diſsipans.

LIX.

Somnus mediocris (ut differentijs ſom-
ni effectus accommodemus) qualem mo-
derata natura poſtulat, quam experientiâ
confirmatũ eſt, ſomno ad ſeptem uel octo
horarum ſpacium prorogato,commodè re
fici, quiq́; nocturno tempore fit, aſſumpto
cibo,diſſolutoq́; calore & ſpiritibus ob ani
mi corporiſq́; præcedentes motiones, in

loco

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

loco commodo, & primùm in latus ſiniſtrum, ut uentriculo concoquenti accedat calor ex decubitu: deinde in dextrum, ut facilior reddatur alimenti diſtributio: hic, inquam, ſomnus, quia perfectus eſt (cæteris paribus) confert.

LX.

Nimis uerò longus aut breuis ſomnus hominem detriméto afficit, eo quòd uterque corpus extenuet: hic quidem nec concoquendo, nec augendo, ſed diſſoluendo humores ob uigilias; ille uerò uehementius humorem internum depaſcendo.

LXI.

Præterea longus & matutinus ſomnus, quē legitimè peracta coctione captamus, plerunq; ignauiam, torporem & laſsitudinem quandam efficit; aut quia excrementitios uapores antea ſeparatos in profundum relabi, & cum ſpiritibus miſceri ſinit, qui incommoda prædicta adferunt, donec uel per motum reſolutis ipſis, uel protracto amplius ſomno, ſpiritus denuò purificentur: aut quia in uentriculi ore retinetur humor inutilis, moleſtiam talem creās uel augēs. Nec alia ferè ratio eſt de ſomno meridiano præter conſuetudinem admiſſo.

LXII.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

LXII.

Quod de breui ſomno diximus, idem de turbulento & leui iudicandum eſt: quia non ſinit in officina cōcoctionis, ut par eſt, calorem conſiſtere.

LXIII.

Ad corpora quod attinet, & ſomnus & uigilia rectè affectis conducit: malè affectis alterum ſemper, rarò utrunq; obeſt. uerbi gratia: Si interna uiſcera humorum fluxionibus uexantur, ut in febrium uigore, uteri ſuffocatione, animi defectu & ſimilibus caſibus, calore ad interna uiſcera compulſo, ſomnus noxius eſt, & utilis uigilia.

LXIIII.

Ex aduerſo, ſi ſanguis ad externas partes erumpit, aut corpus digeritur nimio ſudore, aut alia uacuatione, item cum genitę ſunt inflammationes internæ, aut fiunt externæ, uigilia pernicioſa eſt, ſomnus minimè.

LXV.

Sic uarias corporis alterationes efficiũt, prout materiam inueniunt hanc uel illam, eandemq́; diuerſimodè mutant. Nam ſomnus, cauſa exempli, concoquendo crudos humores & uertendo in ſanguinem, item

ſi in

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

ſi in uiſceribus inflāmatio adeſt, calefacit: refrigerat, quum humores febrem committentes alterat, ſegregat, & febrilem calorem extinguit: ſiccat deniq;, ubi intus deeſt humor, aut paucus ſubeſt, quem calor confeſtim abſumit.

LXVI.

Tandem dolores capitis in cephalæa & hemicrania, & alijs talibus morbis, grauitates item capitis & ebrietas ſomni beneficio curantur uel leniuntur, humoribus & uaporibus, qui in capite collecti erant, concoctis aut diſcuſsis.

DE

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

DE COMATE, SIVE CATAPHORA, THESES, PVblicè ab eodem, ſupremam in Arte Medica Lauream conſequendi cauſa, 7. Febr. diſputatæ.

I.

SOmnus omnis præter naturã, aut corpore inſtar congelati rigente fit, aut ſine tali rigore. illum catalepſin appellant medici: hic uerò aut febrem perpetuò concomitantem habet, ut Lethargus: aut non perpetuò: & rurſus, aut cum motus defectu hominem occupat (quod ſi cũ læſione reſpirationis eueniat, Apoplexia nuncupatur: ſi citra eandem, Carus appellatur) aut abſq; motus defectu, & hæc ſomni ſpecies Coma ſeu Cataphora (pro eodẽ enim hæ uoces ueteribus uſurpantur) uocari ſolet.

II.

Varia autẽ eſt Comatis ſignificatio, cùm interdum quemlibet ſomnum, interdum ſomnum præter naturam, interdum etiam Lethargum denotare uideatur.

III.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

III.

Nos in præſentiarum, imitatione ueterum medicorũ, hac appellatione complectimur propenſionem ad ſomnum, quæ naturæ modum ſuperat.

IV.

Vnde colligere licet, Coma ſeu Cataphoram, quoad ſymptoma eſt (nam & morbũ huius ſymptomatis genitorem deſignat) eſſe pigritiam ſeu inclinationem ad ſomnum pręter naturam, qua oculis conniuentes ęgri dormire deſiderant, ſiue deſiderio ſuo fruſtrentur, ſiue in profundos aut leues ſomnos delabantur, abſq; motus defectu, & non ſemper comitante febre.

V.

Ex ijſdem manifeſtũ eſt, in hac affectione, cum ſomni quædam ſpecies ſit, actiones ſenſuum exteriorum omnes, ſi nõ abolitas, ſaltem diminutas eſſe: quod nequaquam euenit, niſi principalis ſeu communis ſenſus affectus ſit, & malè habeat.

VI.

At uerò, cùm nulla actio lædi poſsit, niſi mutata naturali inſtrumẽti, per quod actio exercetur, conſtitutione, communis ſenſus inſtrumentum in hoc malo uitioſa aliqua diſpoſi-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

diſpoſitione affectum eſſe neceſſe eſt.

VII.

Illud autem inſtrumentum eſſe cerebri anteriorem partem, cõfirmant remedia ad ſomnum conciliandum & excitandum adhiberi hoc loco ſolita: & motus (cui inſeruientes nerui, citra controuerſiam à poſteriori parte oriuntur) per ſomnum, collatus cum ſenſu, liberior.

VIII.

Huius itaq; diſpoſitio aliqua aut ſimilaris, aut inſtrumentalis, aut communis eſt, quæ Cataphoram inducit.

IX.

Similarem non eſſe, id argumento eſt, quod non quauis minima cerebri portione offenſa, ſomnus obrepat, quodq; epota & naribus admota ſomnũ efficiant, priuſquam temperiem cerebri mutent.

X.

Cõmunis quoq; morbus Comatis cauſa eſſe nequit: quoniam interdum cerebri portiones eximuntur, nullo interim eueniente huiuſmodi malo.

XI.

Ab organico itaq; morbo, tanquã à cau-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

ſa proxima, Cataphorā prouenire ſtatuendum eſt.

XII.

Sed & hunc, re bene perſpecta, nemo dixerit eſſe uitium magnitudinis, numeri, figuræ uel ſitus partium ſolidarum cerebri. Quomodo enim has diſpoſitiones mutari existimabimus, cū clamore & duriori contrectatione ægri quandoq; excitantur?

XIII.

Si cauitatis offenſas obijciat aliquis, ſeu obſtructiones: dicimus eas nec omnis Comatis, præſertim uigilis, nec continentem & proximam eſſe cauſam.

XIIII.

Quare nihil, cui hanc ſomni differentiā adſcribere poſsimus, arbitror ſupereſſe, niſi ſpirituum animalium (qui motu ſuo ſenſibus omnibus inſeruiunt) in uentriculis cerebri anterioribus diminutum motum, & uelut pigritiam quandam pręter naturam, certis conditionibus circumſcriptam.

XV.

Quæ cùm ita ſeſe habeant, Cataphoram pro morbo acceptam hac definitione exprimemus: ut ſit diſpoſitio ſomniculoſa priorum cerebri uentriculorum, ſine febre perpetua

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

perpetua atque motus defectu, à torpore quodam ſpirituum animalium præter naturam orta.

XVI.

Porrò, quemadmodum hic torpor non uniformis ſemper eſt, ſed uarijs gradibus, quibus à ſpirituum motione naturali recedit, diſtinguitur: ita plures Comatis differentiæ obſeruatæ ſunt.

XVII.

Etenim quandoq; ſincerus eſt, quandoque agitatione aliqua permiſtus & uelut turbatus.

XVIII.

Si ſincerus ſit, ut nulla ei agitatio ſpirituum reluctetur, κῶμα abſolutè, uel cum adiectione ὑπνῶδες, dictum conſtituit, in quo ſine mora ægri ſomno tali opprimuntur, ut difficulter excitentur, ſimiles ijs iacentes, qui naturaliter & profundè dormiunt.

XIX.

Hoc genus rurſum, pro maiori minoriq; ſpirituũ ſedatione, & ſomni, qui ſequitur, diſcrimine, in leue & profundum Coma diſtribuitur.

XX.

Si cum motu & concitatione permiſta

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

eſt ſpirituum quies, ut nec motus ad ueras uigilias, nec quies ad ſomnum ſufficiat, ὐχ ὑπνῶδες ἢ ἄγρυπνον κῶμα gignit, in quo licet clauſis oculis iaceant ægri, uelut ſpe ſomni conciliandi, tamen dormire nequeunt, ſed plurimum uigilant, ſurgunt interdum, uigilantium autem munia obire non poſſunt. hanc ſpeciem ueterum nonnulli Catochũ nominarunt.

XXI.

Comati uigili nonnunquã ob ſpirituum inordinatam admodum exagitationẽ perturbationemq́; accedit delirium: nonnunquam minori exiſtente cauſæ ui, citra delirium cataphora infeſtat.

XXII.

Cum delirio eſt, quando ægri promptiſſimi ad exurgendum exiſtunt, uocem ac ſonum omnem facillimè audiũt, corpus pręter rationem iactant, ineptè loquũtur, atq; abalienata mente ſæpe exiliunt.

XXIII.

Et quia Cataphora hæc inter Phrenitim & Lethargũ ambigit & oberrat, adeò ut in horum alterum tranſire poſsit, diuiditur in Cataphoram torpidam (lentam, pigram & ſegnem quidam uocãt) quã λυθαργοφρενῖτιν

appellant,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

appellant, & in non torpidam, quæ generis nomen retinet, uel φρενιτιλήθαργος nuncupatur.

XXIV.

In lenta enim ægri ſurgentes magis ſapiunt, & nõ multum mouentur, modò dormiunt, modò uigilant, & tunc magis deſipiunt, quum ad Coma deferuntur.

XXV.

In altera ſpecie, multum & concitatiùs mouentur ægri, ut rarò uociferari, partémue aliquam mouere deſinant, & ſi excitentur aut compellantur, incompoſitè adſtantes intueantur, grauiter delirent, & malī quidpiam alijs inferre conentur, paulò inferiores his, qui extremè deſipiunt.

XXVI.

Promptum modò eſt, cauſas huius uitij uenari, ſiquidem hoc fundamentũ iactum ſit: ſcilicet omne id, quod præter naturam cerebrum afficiens, ſpiritus ſiſtere poteſt, ut interim nec febrem generet, nec motũ auferat, ui ſua Cataphorā poſſe inducere: & ſi copuletur etiam aliquid, eoſdem ſpiritus commouens & exagitans, uigilis Comatis cauſam exiſtere.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

XXVII.

Quo ſubſtrato, in ſerie earum rerum, quę ſomnum in uniuerſum inducunt, animum circumferenti, quædam occurrent cauſæ imbecilles adeò, ut naturalem uel mediũ potius ſomnum, quàm Cataphoram gignant, eæ ſcilicet, quæ motum uel nullum, uel blandum ſpiritibus inferunt, & eoſdẽ minuunt: quædam ualentes admodum, ut Carum atq; Apoplexiam efficiant (in quibus, contrà ac in Comate, uix, aut ne uix quidem, clamore uellicationéue excitantur ægri, ut ſentiant uel reſpondeant) nempe humor aut externa uiolentia replendo, aut comprimendo uias ſpirituum penitùs impediens.

XXVIII.

Itaq;, quantum quidem ad præſens inſtitutum attinet, ſpiritus ſopiuntur, primùm, ab illis, quæ impenſè refrigerãdo denſant atq; cogũt: tum adſumpta in cibo, potu uel medicamentis: tum etiam exterius ſupra modum uſurpata.

XXIX.

Secundò, ab ijs, quæ eoſdem ſpiritus ſui admiſtione turbulentos craſſosq; & torpidiores reddunt, quo in numero uapores pituitoſi,

pituitoſi, craſsi ac lenti habentur.

XXX.

Tertiò, ab ijs, quę obſtruẽdo uias occludunt, & ſpiritus undiq; ſtipant: quales ſunt uapores itidem pituitoſi, multi atq; contumaces, ipſaq́; adeò pituita, quæ tamen non omnino uentriculos occupet.

XXXI.

In uigili Comate ſpiritus exagitantur, tũ ab humoribus, tum à uaporibus pituitoſis & bilioſis, acrimonia, caliditate, maligna qualitate uel putredine, moleſtantibus.

XXXII.

Putredine, inquam, miſtæ materiæ, leui aut etiam extra cerebrum concepta: cõtrario enim modo ſeſe habens, nõ Coma, ſed uerum Lethargum, uel Phrenitim cauſat.

XXXIII.

Vapores prædicti uel in cerebro nati ſunt, uel aliunde eò conſcenderunt: quo nomine aliam per ſe, aliam per cõſenſum Cataphoram ſtatuere licet.

XXXIV.

Semper nihilominus ab humore aliquo, uel pituitoſo, uel cui bilis miſta ſit, reſoluto ſuſcitari fumos illos conſentaneum eſt,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

ideoq́; hoc loco duplex cauſarum antecedentium genus requiritur.

XXXV.

Vnum eſt earum, quæ generationi pituitæ accommodatæ ſunt, ut frigida intemperies capitis, uentriculi aut epatis: totius corporis cacochymia: uictus ac uitę ratio, ętas, item aeris, ob regionem, habitationem, uel anni tempus, conſtitutio coaceruandæ pituitæ idonea: uacuationum conſuetarum & exercitiorum intermiſsio. Eodem pacto res in bile habet.

XXXVI.

Alterum eſt earum, quæ humorem prædictum in fumos reſoluunt, eosq́; à parte mandante ad caput attollunt, quæ proculdubio ex calefacientium genere ſunt. hinc in febribus pituitoſis atq; bilioſis: item ab ebrietate, exercitio, à nimio æſtu ſolis, balneo, & alijs huiuſmodi cauſis prægreſsis, inuadere conſueuit Cataphora.

XXXVII.

His addenda eſt debilitas capitis, nempe partis recipientis, quam procreant, humida intemperies cerebri, curæ, ſtudia nimia, & alia eiuſdem farinæ, ex eorum, quæ aſſumuntur, geruntur, educuntur & retinentur

nentur

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

nentur atq; foris adhibentur, numero.

XXXVIII.

Prognoſtica ſigna uariant pro differentiarum, cauſarum & ſymptomatum conſequentium diuerſitate. Quanto enim hæc à naturæ modo longius recedunt, tanto malum eſt deterius & periculoſius.

XXXIX.

Coma igitur uigil ſomnolento, non pigrum pigro, perniciosius eſt.

XL.

Quę à cauſa maligna prouenit Cataphora, exitioſa eſt, quemadmodum & illa quę in febribus ardentibus & prauis oritur.

XLI.

Periculum etiam maximum minantur, uehemens delirium, iactatio corporis perpetua, toruus aſpectus, capitis intenſus calor, excretiones alui & urinæ ſubſiſtentes.

XLII.

Coma, quia morbus eſt, per cõtraria tollendus uenit: & quia fiens morbus eſt, qui à cauſa coniuncta conſeruatur, cauſæ ablatione indiget, ut curetur.

XLIII.

Cauſa illa pituita & bilis eſt, nec nõ utriuſq; uapor. huius igitur copia in capite ni-

mia, ſiue ibidem genita eſt, ſiue aliunde ad uenit, uacuatione ſenſibili & inſenſibili mi nui debet: quod fiet errhinis, apophlegma tiſmis, dropacibus, ſinapiſmis, item diſcu-tientibus.

XLIIII.

Hoc cum fieri nequeat citra opem calidorum remediorum, ne illa plus attrahant è ſubiectis partibus, quàm diſsipent, præmitti debet ſuperuacuorum, quæ malum augere & fouere poſſunt, è corpore reliquo inanitio.

XLV.

Si aliunde efferatur materia, cum id abſque motu non fiat, contrarius illi inducendus eſt, uarijs reuulſionum generibus (repulſionem non admittit cerebri ſtructura & nobilitas) ut frictionibus, ligaturis, ſanguinis miſsione, &c.

XLVI.

Præterea, cum non poſsit humor moueri nec fumos de ſe fundere, niſi abundet, ſuaq; tum quantitate, tum qualitate moleſtiam corpori creet, ideo hic quoq; uacuationem & alteratione poſcit. Interim prohibendum eſt, ne amplius infeſtet.

XLVII.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

XLVII.

Hoc quidē obtinebimus, errores in diæta, qui pituitæ uel bilis prouentum efficiunt, præſcindendo, intemperies partium emendando, eaſdemq́; roborando: illud uerò, adminiſtrata prius uiarum humorumq́; præparatione, uacuando.

QVAESTIO

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

QVAESTIO IN PVBLICO PROMOTIONIS *actu diſcuſſa:*

Sit'ne peſtis morbus contagioſus?

NIhil tam rectè aut uerè dici, quin malè interpretãdo, cauillandoq́ deprauari, aut in dubium trahi poßit, unico propoſitæ quæſtionis exemplo euidentißimum eſt. **Nam** *tametſi tantæ certitudinis ſit, Peſtem cõtagione ſeſe ab ægro in alios homines propagare. ut qui de hoc ambigit, incertus eſſe uideatur, an ſol media die ſupra horizontem noſtrum uerſetur: nihilominus inueniuntur nonnulli, qui nodum in ſcirpo quærentes, huic ſeſe acriter opponunt. In quorum gratiam, cum à uiro undiquaq; celeberrimo, Promotore meo obſeruando, Theſis hæc mihi uentilanda oblata ſit: à uobis, Auditores ornatißimi, quãta poſſum ſolicitudine, & erga unumquemque honoris ſignificatione, peto: ut ueniam mihi benignè detis, aduerſus Scepticos iſtos, con-*

tracto

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

tracto planoq́; ſermone, agendi, atq; ueritatem, pro uirili mea, à calumnijs iniquis uindicandi. Quod officiũ à uobis operoſius contenderem, niſi æquanimitas ueſtra abundè mihi iam dudum perſpecta eſſet, & in commilitone meo audiendo confirmata.

Vt itaq; munus nobis demãdatũ obeamus, non abs re erit, ex partium quæſtionis noſtræ declaratione, natiuã ipſius ſententiam elicere, adeoq́; ſcopum cõſpicuum figere, in quem uniuerſa argumentorum tela colliment. Pro confeſſo igitur accipimus, Peſtem non eſſe ex numero illorum morborum, qui, diuerſi generis exiſtentes, in una uel pluribus regionibus uagantur, quosq́; Sporadicos Medici appellitant, ſed in Communibus dictis recenſendam eſſe. Quoniam eiuſdem generis morbus cum ſit, plures infeſtat. Cum inſuper non uni tantùm regioni familiaris & uernacula exiſtat, ſed pluribus, pro naturæ ſuæ malitia, negocium faceſſere poſſit, non Ἐνδήμιον ſed Ἐπιδήμιον ægritudinis genus haberi debet. Nimis præterea notum eſt, Peſtem plurimos neci dare, paucis ſalutem promittere. Vnde omnibus in unũ faſciculum colligatis,

Peſtis

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

Peſtis morbus eſt ſua natura communis atque lethalis, plures regiones infeſtare accommoda. Contagij nomine exaudiri uolumus ipſam communicationem morbi factam, à corpore uno in aliud, tranſmiſſis ſeminarijs (puta, uaporibus uel humoribus) quæ ægritudinis ſimilis cauſæ ſint: & propterea Contagioſos morbos illos dicimus, qui ſeminaria gignunt huiuſmodi poteſtate inſtructa, eaq́; in corpora ſana transfundunt. Iam ergo obuiū eſt cuiq;, cum in cōtrouerſiā uocamus, Sit'ne peſtis morbus contagioſus, id inquirendum proponi, an Morbus is, qui pluribus regionib. & hominibus exitioſus eſſe conſueuit, aptus ſit de ſuo ſubiecto in aliud inferre ſemina, quæ eandem perniciei formam expromant. Quod diſceptaturi, eos imitabimur, qui urbi cuipiam aduerſus hoſtiles incurſus prudenter proſpiciunt. Quemadmodum enim hi muros, ualla, propugnacula extruunt: omnis generis impedimenta conquirunt, priuſquam obſidionem hoſtis paret: poſtea & felicius & tutius inſidias præcauent, & impetum quemuis fortius ſuſtinent, ciuitatemq́; propugnant: ſic nos argumenta præmittemus,

mus,

mus, quibus noſtra ueriorq́; ſententia, Peſtem contagioſam eſſe, munitur: ſubiuncturi illa, quibus hanc alij euertere enituntur.

Atque inprimis quidem uidentur illi principia negare, cœloq́; bellum indicere, qui noſtræ aſſertioni ſe opponunt. Quotuſquiſq; enim Medicorum eſt, qui exactè definiuerit Peſtem, nulla Contagij mentione facta? Etenim quam fingemus notam magis propriam, quæ Peſtem à reliquis omnibus ægritudinibus diſterminare queat, præter pernicioſiſſimam illam contagionem? An quòd communis ſit plurimis? minimè: multos enim hoc nomine ſimiles inuenies, quales ſunt Variolæ & Morbilli dicti: Catarrhus quinetiam, qui ante biennium paucos admodum in tota ferè Europa intactos reliquit. An quòd lethalis ſit? neutiquam: occurrunt namq; febres malignæ, ex aeris prauitate, communes pariter & pernicioſæ, ſine Peſte tamen, hac de cauſa à Galeno Peſtilentes ſine Peſte uocatæ, 3. in 3. Epid. com. 57. & 3. de præſag. ex pulſ. cap. 4. Vt igitur Medici coacti ſunt in definitione Peſtis, quò plena eſſet, Contagioni locum dare: ita qui ean-

dem

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

dem ſubduxerunt, aut ablatam reſtituant, aut mutilata definitione Peſtē è natura tollant neceſſe eſt.

Mirari ſatis nequeo, quid in mentem hominibus illis uenerit, qui certiſsimum Peſtis ſignum, ab ipſa eſſentia & natura rei petitum, auferre, atq; à Peſte uiolenter diuellere præſumunt, non maiori ſucceſſu, ac ſi niuem atram, glaciem calidam, ignem frigidū nobis proponere conarentur.

Examinent, obſecro, definitionem Contagij attentius, eiq; experientiam adiungant: quod ſi fecerint, non negabunt, reclamantibus omnibus ſanè iudicantibus, modò ſenſus in conſilium adhibeant, longè citius eos, qui ægris conuerſantur, labem peſtiferam contrahere, quàm alios longo interuallo diſsitos. Cōtrahunt, inquies, ſed quia ad malum hoc per ſe procliues fuerunt, ob proprij corporis morbidam conſtitutionem. Optandum eſſet, id tam uerè, quàm ſpecioſè dici. Quomodo imaginari fas eſt, integras familias & conciues plurimos, obſtructionibus, & humorum prauorum copia pariter grauari, ut tam exitiali putredini obnoxij ſint? uel ſi aeris malitiā

prætendis,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

prætendis, quid obſtat, quo minus omnes illos, qui cum ab ægrorum conuictu longo tempore ſeiuncti uiuerent, incolumes erant, accedentes uerò ſtatim afficiebantur, iam pridē ſimul & ſemel corripuerit: quum & procliues fuerint, & aeris inſpiratione, non minus quàm ægri, opus habuerint? Nihil habebis quod dicas, niſi ſanum ab ægro eiuſdem mali participem reddi. At quomodo particeps fiet, niſi communicata morbi cauſa? quomodo hæc communicabitur, niſi mota de loco in locum? quomodo mouebitur, niſi corpus ſit, non quidem ſolidum (quod ſenſuum iudicio ab hac re alienum eſt) ſed humoris uel uaporis naturam adeptum. Sed huius ſubſtantiæ, cuius talis tantaq́ efficacia eſt, translatio ab uno in aliud, quid aliud eſt, quàm Cōtagio: quod nomen morbo illi, qui hanc profert, indere licebit, ſi Contagioſum nuncupare non placeat?

Si ad Contagium ſummam putredinem requiris: illa, ſi uſquam alibi, in Peſte reperitur infeſtiſſima, ſeq́ haud raro teterrimo fætore palàm dat. Si uaporem calidum exigis, is è uiuo corpore, non ſolùm per exſpirationē,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

uerùm etiam per tranſpirationem, quin exe
at, nihil uetat. Si tenuem, acrem & mali-
gnum poſtulas: alius eſſe nequit, qui celerri-
mè & uelut in ictu oculi, in uitæ præcipua do
micilia ſeſe ingerit, uires ita aggreditur, ut,
breuiſsima commiſſa pugna, ſuccumbant. Si
deniq́ tenacem deſideras: eiuſmodi proculdu
bio eſt, quem efficaciſsimis pharmacis aluũ,
ſudorem, urinas cientibus, itē phlebotomia,
cucurbitulis alijsq́ præſidijs, uix, imò ne uix
quidem expellere poſsibile eſt: qui etiamſi ui
plurima, quod rarum eſt, eijciatur, ſemper
ueſtes ſuas ſpoliaq́ ſecum aufert, humores ui
delicet & ſpiritus, quibus penitus agglutina
tus eſt. Hæc ſi admittas uniuerſa, aut pedi-
bus in noſtram ſententiam ibis, aut aliud ex
cogitabis, quod, Contagio neceſſarium cum
ſit, in Peſte nequaquam appareat.

Veniant cuiq́ in mentem ueterum & re-
centiorum hiſtoriæ, ſuæq́ obſeruationes, de
omnibus, quotquot uſquā & unquā accide-
runt, peſtibus: uidebit, niſi me animus fallit,
in hac lue tres Contagionũ differentias, quæ
rum in alijs morbis unica aut duæ dunta-
xat occurrũt. Tanta enim huius ueneni per
nicies,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

nicies, uel maximè contrectatione & attri-
tu, non ſecus ac fructuum putrilago, propaga
tur. Anno 1514. uiſa eſt talis Contagio in
Italia, quæ in boues ſolùm irrepſit, primò cir
ca Foroiulienſem tractum, mox ſenſim & ad
Euganeos delata, atq; inde in agrum Vero-
nenſem: abſtinebat ab initio bos à cibo ſine
cauſa manifeſta, ſpectantibus autem in ora
eorum bubulcis, aſperitas quædam & paruæ
puſtulæ percipiebantur in palato & ore toto.
Separare protenus infectum à reliquo ar-
mento oportebat, alioqui totũ inficiebatur.
Paulatim labes illa deſcendebat in armos,
& inde ad pedes: ac quibus ea permutatio
fiebat, ſanabantur ferè omnes: quibus autẽ
non fiebat, magna ex parte interibant. De-
inde relicta in fomite uirulentia, per ipſum
contagioſa eſt Peſtis. Fomitem appello lectu
los, ueſtes, ligna & id genus alia, quæ incor-
rupta quidem ipſa cum exiſtant, conſeruare
nihilominus Contagionis ſeminaria prima,
indeq; corpus aliud afficere apta ſunt. Cuius
rei exemplum illuſtre anno 1511. uiſum eſt,
quum per Germanos Verona teneretur: ex-
orta enim Peſte, qua hominum ferè decem

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

millia periere, ex una ueſte pellicea non pau-
ciores, quã quinq; & uiginti Teutones obie-
runt, propterea quòd uno defuncto, alius eã
indueret ueſtem, & hoc alius & alius, donec
è tot funeribus prudentiores redditi, ueſtem
combuſſere. Tandem infectionem lethalem
Peſtis ad diſtans, interueniente aere, ſæpiſſi-
mè diſſeminat, atq; domum ingreſſis, uiſita-
tionem beneficam uenefica mercede recom-
penſat. Quod ex Hiſtoria Thucydidis de Pe-
ſte, quæ in belli Peloponneſiaci tempus inci-
dit, liquet: & utinam noſtro ſeculo probatio-
ne aliqua egeret.

Nemo inficias iuerit, aeris μιάσματα, un-
decunq;, ſiue à ſiderum poſitu aut motu, or-
ta: ſiue è terræ cauernis prodeuntia, corpus
noſtrum hac labe inficere. Quam igitur illi,
qui ſponte hoc largiuntur, diuerſitatis ratio-
nem adferent, cur noſtrã, nulla in parte ma-
gis à uero diſſentientem, opinionem difficilli-
mè ſibi extorqueri patiantur, ut nobiſcũ cre-
dant, non minus è corpore ægro, quàm è ter-
ra uel aere, uenenum hoc peſtiferum hauri-
ri poſſe. Idem, quantum ego uideo, penetratio
nis modus utrobiq; locum habet (de cauſa
enim

enim, quòd eadẽ ſit, ſuperius lis ſublata eſt) ſiue ſeminaria è minutis poris, uenis & arterÿs in maiores ſerpant, ex his in alias, ex anguſtioribus in ampliores uias (quod aereæ naturæ eſt) continuò ſeſe diffundendo, & (quod malignæ ſubſtantiæ eſt) uicinos ſemper ſpiritus & humores aptos, in ſuæ prauitatis ſeminaria permutando, donec tota moles inficiatur: ſiue attrahantur, tum inſpiratione per anhelitum, tum tranſpiratione per arteriarum diaſtolen, unà cum aere, & deinceps agglutinentur ſpiritibus atq; humoribus, ita ut hi contrarium refugientes, inimicum ſecum ad cor, calore ſuo non parum ad hanc rẽ conferens, inuiti inuitent atq; deducãt. Imò, ſi rem ſuo momento ponderare libuerit, conſpicuum erit, longè maius periculum à contactu ægrorum imminere, quàm ab aere: propterea quòd calentia atq; recentia mali ſemina à parte contrectata & uniuerſi corporis perſpiratione prodeuntia, corpori attrectantis inſerat. Neminem uerò latere poteſt eruditum, omne uenenum qualitate aliqua actiua armatum, maximè calore, ualentius uires ſuas corpori imprimere.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

Longè æquius ferendum eſſet, ſi ex albo contagioſorum morborum expungerent aduerſarij uariolas, morbillos, lippitudinem, phthiſin, porriginem, ſcabiem, lepram, papulas, achores, areas, luem ueneream: quorum malignitatem multis paraſangis poſt ſe relinquit Peſtis. Hebræis interdictum erat, in illis cubiculis uerſari, ubi mulieres menſtruatæ mundabantur, quòd timerent aerem fœdatum uiros poſſe inficere. quãtò magis nos exiſtimabimus periculoſum eſſe, ægris cohabitare, in ædibus illis diutius conſiſtere, in quibus Peſte correptos eſſe quoſdam cognouimus.

Quid putas reſpondebũt antagoniſtæ noſtri, ſi obijciamus præſtantiſſimum illud præſeruationis remediũ, tot iam ſeculis celebratum, uſuq́; longiſſimo comprobatum: nempe citò longeq́; recedendum, ac tardè in peſtilenti conſtitutione redeundum? Ridebunt ne illos medicos, qui conſulunt,

—Latos ſtipularum incendere campos,
Et nemora intacta & ſanctos exurere lucos:

item feneſtras, quæ regiones aut domos infectas ſpectant, occludere: auerſam partem habitare: omnia, quæ peſtilentes tractarunt,

niſi

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

niſi probè alterata atq; uentilata, cauere? de teſtabuntur ne Reſpub. illas, quæ conſuetudine & legibus ſanciunt, ut ſupellex uniuerſa domus affectæ igni concremetur, hæredibus è publico ſatisfiat?

Deſinant igitur ueritati ſeſe pertinaciter opponere, niſi ſole ſplendēte cæcutire malint: niſi & ueteres & recentiores Medicos, Philoſophos atq; Hiſtoricos, noſtræ opinionis aſſertores, aduerſum ſe, ſubſidiariam aciē ſtruere optent: Hippocratem, inquam, Galenum, Ariſtotelem, Baſilium Magnum, Thucydidem & ſexcentos alios: quorum teſtimonia referre, præſens locus & tempus nec poſtulat, nec patitur.

Atq; his rationibus nō dubito quoſdam captos atq; compulſos, ut ex aduerſis in noſtra tranſuolarint caſtra: alios tamē ſupereſſe perſuaſum habeo, qui pugnandi finē minimè facturi ſunt, quantumuis telis noſtris uulnerati: niſi arma, quæ ſtrenuè in nos uibrant, ipſis eripiantur, atq; diligenter proſpiciatur, ne proprij gladij aciem in noſmet retorqueant. Horū autem tripartitus eſt exercitus: primus uulgi, ſecundus Theologorum,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

tertius Medicorum: quorum omnium, eo, quo collocati ſunt, ordine, quantum in nobis eſt, impreßionibus ſcutum obijciemus.

Putant quidam perperam iudicãtes, hac hypotheſi, Peſtem contagioſam eſſe, poſita, omnia ſocietatis humanæ uincula diſſolui: multis ſcandalum præberi, atq; occaſionem dari, metu contagij peſtiferi ſtationem ſuam, in quam quiſq; à Deo collocatus eſt, deſerendi. Digna, mehercle, rudi uulgo ratiocinatio, cuius peruerſum iudicium niſi ueritati præualeret, luce meridiana clarius eſſet: ſcandalũ, quod prætendunt, non datum, ſed acceptum eſſe. debebant potius, contagionis peſtiferæ diſcrimine æſtimato, cum naturæ & Chriſtianæ charitatis lege, auream mediocritatem ſedulò ſectari, atq; operam dare, ne uel temerè conſiſterent, uel timidè aut impiè ſecederent: quàm arrepto fundamento, quod uerius nõ eſt, quàm aquam non madefacere, ineptas ex eo concluſiones deducere, ſtultæ audaciæ feneſtras aperire, ut multi ſe præcipites in perniciem dent, & tantùm non ſuis manibus nefariè ſibi mortem conſciſcant.

Impietatis crimine nos purgauimus: at il

li per-

li pergunt uanitatis nos inſimulare. fruſtra etenim quæri clamant, an contagioſa ſit Peſtis, cum id, quod à Deo conſtitutum eſt, nemo declinare aut effugere poßit. Sed non uident, quantam rerum diuinarum & humanarum inſcitiam hoc modo palàm faciant. Quid'ni, ſi de Peſte ſolidè ratiocinantur, de omnibus mortis ſecundis cauſis idem affirmare liceat? age igitur, neq; comedamus, neque bibamus, neq; remedia aduerſus ullos morbos quæramus: inermes etiam milites in aciem prodeant, quoniã euitari mors à Deo præfinita nequit. Atqui hoc Deum eſſet flagitioſè tentare. À quo ſcelere ut alieni ſimus, utamur medijs, quæ, non minus in Peſte, quàm in alijs morbis & periculis, à Deo ordinata eſſe, natura & recta ratio dictat: non ut Deo obſiſtamus, aut ſpem uitæ in præſidijs terrenis ponamus, ſed ut ſalua conſcientia tempus à Deo præuiſum expectemus. Nouit Dominus, quinam in fame Aegyptiaca & bello Aſſyriaco ſub Ezechia interituri erant, nec propterea deſinebat Ioſephus Aegyptijs annona prouidere, & Ezechias unà cũ Eſaia urbis mœnibus ſeſe tueri.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

Validiſsimum adhuc uulgi argumentum ſupereſt, quo ſe proſternere nos poſſe, ſi Dijs placet, confidunt. Si, inquiunt, contagioſa eſſet Peſtis, omnes qui ægris conuerſantur, promiſcuè corriperentur. At experientia teſtis eſt, medicos, chirurgos, uerbi miniſtros, & cõplures alios impunè ægros accedere, omnis generis officia præſtare, adeoq; manus frequẽter admouere. Tales ſunt cogitationes uulgi, quia uulgus eſt. Quod ſi rectè philoſopharetur, intelligeret in omni actione, præſertim ſi certi cuiuſdam gratia futura ſit, tria requiri, agentis facultatem, materiæ aptitudinẽ, & conuenientem applicationem, qua contactus, ſitus, mora, & in quibuſdã organa comprehenduntur. Nam hæc omnia ſi legitimè conſpirent, agens & patiens analoga nuncupantur, & actio ſperata contingit: ſecus autem, ſublata analogia fruſtratur. Quod ſi noſtro propoſito accommodetur, promptum erit intellectu, non hebetatum admodum & retuſum eſſe oportere uenenum peſtilens, quod contagionem in alterũ apportet, ſiue diuturnitate temporis, ſiue remedijs ad hoc accommodatis, calore, frigore intenſo, ſuffitu, flam-

mis

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

mis & alijs. Deinde apertum erit, quãtumuis efficax Contagij ſeminarium exiſtat, impreſſiones eius potiſſimùm recipi in corpore calido (maximè uerò ſi humidum quoq; exiſtat) raro item & laxo (qualis eſt habitus puerorum, iuuenum & mulierum) humoribus prauis putredini obnoxijs referto & obſtructo: deniq; ſecreta quadam atq; effatu difficili proprietate ad Peſtem procliui: cui qui refragatur, uix habet, quod dicat, ubi quæritur, cur maximè ſani & benè habiti, ſemel duntaxat ægro conuerſantes, è ueſtigio corripiantur, alij uerò diutiſſimè cohabitantes, etiam cacochymici, immunes euadant: cur item multa hominum millia hæc lues peſſundet, quos uniuerſos & ſingulos euidenti modo diſpoſitos fuiſſe, qui dixerit, quiduis dixerit. Adde poſtremò, certa mora, calore ſuſcitante, & agitatione quadam opus eſſe, ut infectio diſſeminetur: nec uanum eſſe illorum conſilium, qui leuiter inſpirare, exſpirare ualentius, auerſa fronte, colloquentibus cum ægroto ſuadet. Hæc omnia ſi perpendiſſent aduerſarij, agnouiſſent iam dudũ, plumbeum eſſe, non ferreum argumentum quod

obijciunt.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

obijciunt. Verùm ne immemor eſſe uidear, mihi cum uulgo philoſophiæ ignaro rem eſſe, iubebo illos in ſimilibus animum circumferre. Nunquid enim negabunt ignem comburendi ui donatum eſſe, quòd ſcintillæ exiguæ ligni molem magnam non abſumant: quòd ex lapidibus, terra, aqua & alijs, quæ prorſus inepta ſunt combuſtioni, ſatis magnus ignis flammam non ſuſcitet: quòd deniq; ſtipulas, ſtupas, & alia idonea quidem, quæ ignem & flammam concipiant, interpoſiti impedimenti, puta muri aut ſaxi, cauſa, nō accendat? Si hæc quotidie citra admirationem intuentur, quomodo ſtuporem illis incutit, quòd eos, qui nec abdito, nec manifeſto modo ad excipiendam Contagem peſtilentem proni ſunt, quiq; aut προφυλακτικῷ *ſibi proſpexêre, aut* θεραπευτικῷ *tempeſtiuè uſi, perniciei reſtitêre, exitium hoc effugere uideāt? Admonendi quoque hi uidentur, ut paulò religioſius de liberrima Dei potentia ſentiant & loquantur, cogitentq; Deum Opt. Max. naturales cauſas & earum effecta, prout ipſi libet, regere ac moderari, atque hinc euenire, ut Contagium ne quidem*

omnes

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

omnes ipſi naturaliter ſubiectos afficiat. Interim non ſtatuant, è natura in uniuerſum ſublatum eſſe, quod Deus ſingulari clementia, à certis hominibus, ijs præſertim, qui muneris rationem habentes, mortis metu non franguntur, auertit. Pſalmo 91. credentibus promittitur, quòd impunè ſuper aſpidas & baſiliſcos ambulent. À morſu uiperæ nihil mali ſenſit Paulus Act. 28. Apoſtolis & diſcipulis prædicitur, nullā illis noxā illatura uenena, Marci 16. An tu ex his rectè extruxeris, lethalia nō eſſe hæc omnia, & præſentiſſima uenena? Ita dum audis, à lateribus eius, qui Altiſsimum refugium ſuum poſuit, ipſo incolumi relicto, mille & decem millia cadere: longè rectius feceris, ſi agnoſcas ſtupendū miraculum, quod in piorum conſeruatione, & contagionis, potentiſsimæ alioqui, repreſſione & moderatione, relucet: atque ſi illius uim pernegans, plus potentiæ Diuinæ adimas, quàm præuiſioni adſcribas. In quam ſententiam in Pſalmo allegato canentem introducit Prophetam Regium Poeta pietatis & uenæ nomine nunquam ſatis laudatus:

Mille tuo quanquam lateri uicina uidebis
Corpora

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

Corpora peſtifero liuore perempta, decemq́
Ad dextram cernes ſociorum millia ſterni,
Dum lue correptis circundatus undiq́ tectis,
Ingentẽ numeras ſtragem diſcrimine nullo
Aetatis ſexusq́, tot uno funera ferri
Mœſta die, totas explere cadauera foſſas,
Agricolis pagos, uaſtari ciuibus urbes,
Cũ ſenibus iuuenes, cũ prole perire parẽtes,
Fluxa ſub Autũno Borea ceu flãte per hortos
Lapſa cadũt folia aut meſſoris gramina fal-
Nõ tamẽ ulla tibi cõtagia, nulla nocebũt (ce:
Dãna tuis, nõ iſte tuas ꝑcuſſor ad ædes (ctas
Enſe propinquabit, quas agni ſanguine tin-
Viderit, hîc poſita eſt graſſantis meta furori.

Nunc tempeſtiuum eſt, ut Theologorũ ra-
tiones diſcutiamus. Hi multum in eo ſudãt,
ut conuincant Dei prouidentia Peſtem im
a Pſal.88. *mitti, interdum etiam per* [a] *angelos: ideoq́*
2. Parali.21. [b] *Manum Dei,* [c] *Gladiũ Dei,* [d] *Sagittas Dei,*
Ezech.9. *nuncupari: & Hebraicum Peſtis nomen De-*
b 2.Sap.24. *uer, à Dauar, quod ſignificat, à Deo lata ſen-*
c 1.Paral.21. *tentia perdere, deduci confirmãt: atq́ ex his*
d Pſal.91. *omnibus confici opinantur, non poſſe à con-*
tagione proficiſci Peſtem: eamq́ contagioſam
pronunciare, idem eſſe ac ſi dicamus, Dei ma
num,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

num, gladium, ſagittas contagione uulnerare, & angelos contagioſos eſſe. Cæterùm ſuperflua eſt diligentia, in eo probando, quod nemo pius negat: negligentiæ uerò aut ſimulationis inſidioſæ notam uix effugiunt, quòd ubi res confirmationē deſiderat, ſicco pede tranſeunt. Neq; enim, ſi demus, Diuina prouidentia, ſiue per angelos, ſiue aliter Peſtem immitti: propterea coacti concedemus, à contagio illam non proficiſci. Vel (quod eadem ratio pari robore euincit) nullam cauſam ſecundā eam agnoſcere. Nam cum omnes morbi, perinde ac Peſtis, pœnæ à Deo decretæ ſint, ſi iſto modo concludentes acceptaremus, uniuerſis morborum cauſis in fumum redactis, totam artem Medicam funditùs euerti pateremur. Etenim formas & cauſas ipſorum morborum, quatenus naturæ legibus à Deo definitis gubernantur, Phyſicorum eſt ac Medicorum perſcrutari, eorundemq́; progreſſus & exitus præſagire, naturalibus remedijs tum anteuertere, tum profligare. quæ feliciter adeò neutiquam Medici aſſequerentur, ſi nullæ eſſent morborum cauſæ ratione perueſtigabiles, Theologicæ conſiderationis ſunt

ægritudi-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

ægritudinum & aliarum calamitatum cau-
ſæ ſupernaturales. Ex quo fonte nõ negamus
diſcendum eſſe, lõgius quàm ante pedes pro-
ſpicere, altius aſſurgere, quãdo de pœnis Di-
uinis uitandis aut depellendis agitur: ſed
conſtanter credimus, ueram ac primariam
illarum cauſam eſſe peccata noſtra, quibus
prouocatus Deus, omnes illas, quas uult, infe
riores cauſas aduerſus nos cieat & excitet,
ut iuſtis pœnis mortales coerceat & in officio
contineat. Vident igitur, qui hoc argumento
nobis negocium exhibent, non eſſe pugnan-
tia hæc cauſarum genera, ſed ſuccenturiata.
Fatemur libenter, inter naturales cauſas nõ
recenſeri Angelos: ſed quid prohibet, Deo ſic
iubente, inferiores cauſas ab ipſis adhiberi?
Quemadmodum enim uoluntatem actionũ
humanarum cauſam eſſe, non inficiatur ſcri
ptura, dum à malis angelis regi impios quoſ-
dam aſſerit: ita & nos omni culpa uacabi-
mus, ſi interuenientibus rebus naturalibus,
Peſtem ab Angelis infligi pronunciemus: ut-
pote quam remedijs phyſicis non modò miti-
gari, ſed & tolli, experientia demonſtrat. Ve
rumenimuerò etſi admittamus exempla illa

Peſtium

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

Peſtium, quæ adferunt contagione caruiſſe, quid hinc ad illos commodi redibit? Sanè ſi propterea omnem Peſtem hac efficacia ſpoliauerint, non minus abſurdè colligent, quàm ſi contenderint, nullum grandinē, nullum imbrem, nullum fulmē naturali ordine gigni, quoniam Angelorum miniſterio grandinaſſe, uehementiſsimos uentos flauiſſe, & horribiliter tonuiſſe, multis Scripturæ locis cōprobatur. Taceo quòd uerbum diuinum exempla ſuppeditat Peſtis à Deo immiſſæ, nulla facta Angelorum mentione: quòd item Dominus non ſemel Peſtem minetur peccatoribus per Moyſen & Prophetas alios (quas comminationes irritas aut inanes fuiſſe, ego non auſim dicere) per Angelos tamen ſeſe illam miſſurū, non ſemper commemorat. Pari pacto, quando Peſtem Dei Manum, Gladium uel Sagittam, cum uerbo Dei appellamus, meminiſſe nos decet, Metaphoricas eſſe has locutiones, quibus non natura Peſtis, ſed ſupernaturales eius cauſæ exprimuntur: quo poſito, manifeſtum eſt, infirma ratione niti illos, qui his ſcripturæ oraculis, aut contagiū & alias cauſas naturales excludi, aut

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

Dei Manum, Gladium & Sagittam contagioſa eſſe, ſibi perſuadent. Nam Dauid alibi Dei Manum uocat hoſtes ſuos, qui nihilominus naturali ratione ipſum impetebant: & cum dicitur Dei Manus nos feciſſe, naturalis à Deo ordinata ſobolis procreatio non tollitur. Addo & hoc: ſagittas in Scripturis uocari, quæcunq; mala Dominus, ſiue Angelorum, ſiue naturæ miniſterio utens, immittit. Poſtremò interrogandi nobis erunt aduerſæ partis defenſores, an non etiã Elephantiaſis ſeu Lepra, & Lues uenerea (ſiquidem non eſt malum in ciuitate, quod non facit Dominus) uerè Manus, Gladius & Sagitta Dei appellari poſſint? an non ijdem morbi manifeſtiſſima contagione ægris cohabitantes inficiant? ſi illos in contagioſorum morborum conſortium recipiũt, qua fronte Peſtem exterminant?

Superſunt adhuc Medicorum argumenta: inter quæ non referam illud, quòd à quibuſdam in deſcriptione Peſtis ſilentio obuoluatur contagium. uidimus enim retrò, quo ſucceſſu id fiat, & notum eſt in philoſophia tacentes teſtimonium non ferre, uel,

quod

quod perinde eſt, negantia argumenta ab autoritate ducta punctum non mereri.

Maioris momenti eſt inconueniens illud, quod nõnullis conſequi uidetur, ſi ullus morbus contagioſus eſſe cenſeatur. Si enim, inquiunt, abſque materia morbifica morbus transfundatur, diſpoſitio atq; accidens aliquod ſubiecto deſtituetur: ſi uerò cum materia, ſubiectum etiamnum proprium, corpus ſcilicet uiuens, deſerat oportet. Verùm illi in memoriam reuocatis ijs, quæ in orationis noſtræ limine, de quæſtionis ſententia diximus, æquiores nobis erunt, ut ſpero. Nam controuerſiæ caput eſt, An à corpore peſte infecto exhalare poſſit materia, cuius particeps factũ aliud, morbum ſimilis perniciei contrahat? cuius quæſtionis affirmanti parti noſtrum ſuffragium addentes, in ueræ philoſophiæ & medicinæ leges minimè impingimus. Quòd ſi eundẽ numero (ut Dialecticè loquar) morbum ex uno in aliũ uelut tranſplantari crederemus, difficultate propoſita nos captos omnino tenerent aduerſarij, nullamq; elabendi ſpem relinquerent.

Sed ne ſic quidem nos dimittunt. Nam

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

eandem in præſentia iudicant eſſe conditionem Sanitatis & Morbi: cumq́; nulla legē Sanitas unius corporis alteri cōmunicetur, nec Morbo hoc priuilegium concedi debere aiunt. At ſecus rem habere Ariſtoteles confirmat, in ſeptima problematū ſectione, problemate quarto, his uerbis: ἡ μὲν νόσος κίνησις, ἡ δ' ὑγίεια ἠρεμία: ἡ μὲν οὖν κινεῖ, ἡ δ' οὐδέν. *de quorum uerborum interpretatione, licet ab Eruditiſſimis uiris ultrò citroq́; diſceptetur, nihil tamen ad inſtitutum noſtrum attinet plenius rimari. nobis abundè ſatisfiet, ubi id ueriſſimè dici quiuis nouerit, quòd Morbi, cum exceſſus quidam ſint naturæ infenſi, corpus, humores & ſpiritus ſuo loco quieſcere non ſinant: ſed omnia commoueant, permiſceant, confundant & turbent. quæ per ſanitatem (quòd mediocritas quædam ſit, nobis congenita & familiaris) aut quieſcunt penitus, aut non inordinatè exagitantur. Iam uerò in turbulenta iſta commotione, ſi materia quæpiā ab ægroto, exitioſa qualitate prædita, qualē antè deſcripſimus, ad alios tranſeat: nemini offenſioni erimus dicētes, nonnullos morbos per Contagionem*

ab

ab uno in alium ſerpere. Neq; omni ex parte cum ijs conſentimus, qui unius ſanitatem alteri nihil commodare poſſe aiũt. Quid enim obſtat, quo minus homo aliquis egregiè ſanus, halitus fundat perinde temperatos, atq; æger intemperatos? quid impedit, quo minus, quemadmodum hi integros ſpiritus deprauant, ita illi uitioſos corrigant? Certum eſt, citius ualetudinem bonam recuperare illos, qui cum ſanis ac bene habitis uiuunt: lectos, pannos, ueſtes, uaſa, ædes & id genus alia munda habent & repurgata: modò in cæteris nulla ſit diſparitas. Cur Galenus conſulit, ijs qui imbecilli ſunt uentriculo, boni habitus puellum pectori admouere, ſi nihil opis ſuaues temperatiq; halitus adferunt? Cur temperatæ caliditatis fomenta ſtomachi infirmitati ſuccurrunt, niſi quia calorem inſitum fouent? Cauendum itaq; eſt, ne decipiamur, & perſuaderi nobis ſinamus, ſanitatẽ ocio penitus torpere, eo quòd ſanos ab ægris promptius inquinari, quàm hos ab illis meliores reddi, conſpiciamus. halitus enim morbidi ſanorum exſpirationibus longè potentiores ſunt, utpote quos uires corporis omnes

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

prohibere nequiuerunt: & in omnibus facilius eſt bonũ corrumpi, quàm malũ corrigi.

Proprio nos gladio iugulare ſtudent, qui naturam Cauſæ contagij ſuprà expoſitam, noſtræ opinioni aduerſari clamant, atq; multis inconuenientibus ex hypotheſi illa confictis nos obruunt: quibus ſingulis, perſpicuitatis cauſa occurremus. Si, inquiunt, Contagij ſeminariũ uapor eſt, ſurſum ſtatim, quò natura fert, euolabit, deorſum uerò & ad latera corpora munda contaminaturum minimè diſpergetur. Validiſſimè hoc Ariete muros noſtros ferirent, ſi rei cuilibet nullus concederetur motus præter illum, cuius natura ipſa effectrix eſt: at uerò mouentur prædicta ſeminaria, non ſecus atque alia corpora, partim per ſe, partim aliunde accepto motus principio. per ſe quidem non niſi ſurſum inſtar fumi tolluntur: at obſiſtente aere aut tabulato, aut alijs huiuſmodi, in quæ incidũt, ubi ultrà progredi nequeunt, pelluntur & deorſum & in latera, ab ijs quæ ſuccedunt, & hæc ab alijs, donec totum cubiculi ſiue habitationis aerem repleri contingat. Accedit & hoc, quòd aer euaporationem omnem, ſi te

nuis

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

nuis ſit & bene ſolubilis, diuidit, etiam uſq;
ad minimas particulas, ut interim proprias
partes continuando, ſuæ integritati conſu-
lat: unde accidit, euaporationes quæ circa cō
tagiones eueniunt, circumquaq; deferri. In
quotidiano uſu obſeruamus, cæpam halitu
ſuo lachrymas excutere etiam è longinquo:
piper, iridem, ptarmicam ſternutamentum
mouere: crocum, ſolanum ſomnum concilia-
re: metallicorum tractatione homines epile-
pticos fieri. quid ergo rei eſt, quòd labem peſti
feram longè lateq; ſpargi non credimus?

Quî fieri poteſt, inquiunt, ut tantillæ par
ticulæ, duritiei expertes, in medio aere citra
alterationem conſiſtant? Habent, fateor, hoc
præ alijs corpora dura, quòd fortiter alteran
tium iniurijs reſiſtant, tum quia plus mate-
riæ in pauca quantitate nacta ſunt: tum
quia, ob terræ exceſſum, maiore frigiditate
donantur: tum deniq;, quòd adiumento den-
ſitatis, rarefieri & ſubtiliora reddi haud fa-
cilè queunt. Caterùm iſtud dura non tam pe
culiariter ſibi uendicant, ut lentis atq; gluti
noſis Peſtis ſeminarijs idē prorſus denegent:
præſertim cùm cognatione aliqua deuincta

 ſint

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

ſint duris. propter perfectam enim agitationem, & ex minutiſsimis, arctè admodum inuicem cohærentibus particulis miſtionem, exterius ingreſſura alterantia & diſijcientia, perinde ac dura, non libenter intromittunt, ſi mediocria ſaltem fuerint alterantia. Nam quòd ab alijs nimio robore oppugnantibus ita eneruentur, ut fractis uiribus ſuccumbãt & palmam cedant, nemo prudens dubitauerit.

Longè difficilius nobis fidem habent nonnulli, ubi dicimus, Halitus iſtos uirulentos longo temporis ſpacio in fomite perdurare. Quibus inprimis notum eſſe cupimus, non quiduis aptum eſſe ut fomes fiat, ſed illud ſolum, quòd foraminoſum eſt, mediocriter calidum, aut parum frigidum: cuius farinæ ſunt, lana, panni, & lignorum aliqua. Econtrà idonea minimè eſſe, ferrum, lapides, & eiuſmodi frigida, poris deſtituta. Qua de cauſa nimis ſimplices iurè habentur, qui nũmos ab infectis contrectatos attingere recuſant, niſi prius aceto madefacti & purgati fuerint. Neq; intempeſtiuum admonitu eſt, uenenum, de quo ſermo eſt, longè diutius ſer-

uari,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

uari,ubi nec uentorum,aut alterius agitationis ui fomites perflantur, nec arte aliqua alterantur . Iamdudum enim omnium medicorum obſeruatio confirmauit, aduerſus ignem & immenſum frigus uenenũ hoc non conſiſtere, & Marſilius Ficinus non ueritus eſt aſſerere,pannos atq; parietes ſpacio uiginti dierum,ſi perſpirentur,ab omni contagio depurari . Quòd ſi horum nihil interceſſerit,planè poteſt in fomite peſtifera exhalatio perniciem ſuam , multorum menſium, ne dicam dierum, ſpacio occultare,& contactum hominis idonei exſpectare . Exemplis non ineptis res clarior reddita , à captu noſtro non reſiliet . Veſtes odorem uel fœtorem contactu ita imbibunt,ut longo temporis interuallo illum reſeruent,nec nuda quidem illic qualitate ſine proprio ſubiecto exiſtente, ſed unà admiſſis corpuſculis minimis,uiſum & ſenſum omnem effugientibus. Quid fuligo & fumus parietibus obductus eſt aliud, quàm durabilis quædam tinctura, ex minimarum particularum permiſtione & adhæſu nata? Harum rerum in uniuerſum ſi quis à nobis rationem requirat,hoc reſponſi feret,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

ſummam ſubtilitatem in cauſa eſſe, qua ſeſe in minimos receſſus & occultas latebras inſinuant atque abdunt euaporationes iſtæ, cui ſuppetias fert fortis miſtio & lentor, de quibus egimus, ut neq; aeri ſubiectæ ſint, neque aliorum alterationibus pateant. Theophraſtus lib. 9. de hiſt. Plant. cap. 16. autor eſt, uenenorum præparationem inuentam eſſe, ut per tres quatuórue menſes in corpore hæreāt citra læſionis indicium. Rabidi canis uenenum in membris commorſis aut alibi delitescere per ſemeſtre uel annum integrum, Galenus & Auicenna teſtes ſunt. Albertus Magnus lib. 7. de Animalibus, cap. 2. quibuſdam anno tandem duodecimo uirus hoc erupiſſe ſcribit. Alpharabius etiam quadraginta annos idem circumgeſtatum eſſe, antequam ſe proderet, experientia edoctus confirmat. In hunc modum, ſi uenenum in humano corpore, ubi calorem natiuum & naturam corporis gubernatricem perpetuò contra ſe dimicantem habet, latens & tectum conſeruatur: quid dubitamus, in fomite hoſpitem hunc, hoſte nullo obſiſtente, quietum degere?

Quidnis

Quiduis nobis condonare malunt, quàm ex uno fomite in alium progredi exhalationes illas, quæ tenaces exiſtunt: quod tamen eum concedere oportet, qui fomitis attrectatione Peſtem contrahi aſſerit. Viſuntur enim haud rarò, qui non primùm corpore, ſed ueſtibus ſolùm infectos pannos attingentes, labe hac contaminantur. At hoc quoq; condonabũt, re animaduerſa: quòd ſcilicet nõ ſua ſponte torpida illa ſubſtantia agglutinataq; ſedem priorem deſerat, ſed caloris atq; commotionis ope attenuata hoſpitio eijciatur, ut deinceps alium fomitem inquinet.

Qui uident à ſanorũ conſuetudine quoſdam infici, contagionem omnem abeſſe iurant, eo quòd intelligere nequeant, qui fiat, ſi in ueſtibus ſani luis ſemina deliteſcant, quòd nulla proximo illata noxa, in alium uires ſuas exerceat. Certè in negocio leui ſe nimiùm torquent. Namq; in indumentis aut excrementis uenenum peſtiferum quin abſque offenſa circumferre poſſit aliquis, ad Peſtem minimè procliuis, non uideo quid prohibeat: in membris autem uiuentibus ipſum gradũ diu ſiſtere, qui autumat, is cõſen-

tienter:

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

tientem me minimè habebit. Quomodo namq; in proprio ſubiecto, corpore uiuo, inefficax eſſet, quod in aliud diſsitum agit?

Putridum, calidum & acrem halitum Contagij cauſam conſtituimus: quo arrepto, qui litem nobis intendunt, euerſum iri propoſitum noſtrum arbitrantur: niſi, relicto ſenſuum iudicio, conceſſerimus, Febres omnes putridas, aliosq́; morbos Peſte ardentiores & acutiores contagioſos eſſe. Nulla profectò aptior eſt contagioni inferendæ euaporatio, quàm quæ in putrefactionibus naſcitur: modò accedat acumen, potentia maxima agendi, lentor atq; elaborata miſtio. Atqui peſtilentes morbi non putridam modò exhalationem ſpirant, ſed ſummè putridam, uitæ noſtræ infeſtiſsimam: quinetiam (quod maximi momenti eſt) glutinoſam atq; ſubtilem, quæ ſubitò altas firmiterq́; hærentes radices agit: quod ſanè qui de febribus putridis alijsq́; ægritudinibus plurimis pronunciat, toto cælo errat. Vnicum uice omnium exemplum febrium ardentium & & bilioſarum intueamur. In his multa quidem euaporant: ſed quia non admodum con

cluſa

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

cluſa eſt putrefactio, & continuò exhalant, quæ computruerunt ſuperficiariæ portiones, antequam, conſtante perſeueranteq́ agitatione & miſtione, lentorē aliquem contrahant: ſeminaria haudquaquam contagioſa exiſtunt.

Illud deniq́, quod ueluti certiſſimum aſſumunt, cuiuſmodi ratione nititur? Aiunt, cauſam Peſtis ipſi proportione quadam reſpondere: ideoq́ par eſſe, ut non minus communis effectrix ſit, quàm ipſum effectū. At uerò communis omnibus cauſa eſt aer nobis offuſus, nō hominibus ſolùm, ſed cunctis ſanguine præditis animantibus. Cum enim conueniens ſpiritui pabulum præſtet, fumoſaq́ illius ſuperuacua excipiat: tanta eſt aeris, quem è cœlo ducimus, neceſſitas, ut nec ſpiritus ſine aere, nec anima ſine ſpiritu teneri conſeruariq́ poſſit: Contagionis autem uis longè anguſtioribus terminis circumſcripta eſt. Peſtem ab aere corrupto procreari, multis euidentiſſimisq́ demonſtrationibus confirmare poſſum & uolo: tantum abeſt, ut id negando ſubterfugium quæram. Imò longè exitialiorem Peſtem unà cum aere illo hauriri,

quàm

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

quàm cõtactu ſolo fomitis alicuius, arbitror. Nam tantò maior & efficacior inſpirati aeris ad contaminanda corpora uis eſt, quantò uberiùs & uiolentiùs is intrò ſubit. Reſpiratione primùm quidem os, nares, cerebrũ, aſperam arteriam, pulmones, cor, omnesq́; arterias confertè implet: ex ijs dein in omne corpus perflabile mox quaſi momento diffunditur, ſecumq́; perniciem inuehit: ut aere corrupto nihil miſerabilius mortalibus accidere poſſit. Cæterùm liceat nobis paulò altiùs ſumpto initio, huius rationis telam retexere. Non omnes uno modo Contagiones ſeſe habent. Aliæ namq́; in nobis ab initio naſcuntur, aliæ extrinſecus primò ueniunt, & factæ ab uno in alium propagantur. In nobis tum hæreditaria ſucceſſione accepto uitio, tum à cibis prauis prognato, ſeminaria Contagionum principium ortus ſui ducere: in ſcabie, achoribus, phthiſi, lepra & alijs morbis, tam manifeſtum eſt, quàm quod manifeſtiſsimum. Extrinſecus ex aquis, terra & aere Contagionem prouenire, fidem faciunt præcedentia ſæpenumerò indicia. Nam quod ad aquas attinet: quum inundant flu-

mina

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

mina diuq́; reſtagnant: quum loca paludoſa
cœnoſaq́; relinquuntur: quum maria piſces
emortuos in littoribus deponunt: Peſtes ſub-
ſequi non ſemel deprehenſum eſt. Terra, ubi
inſignem inſectorum multitudinem pro-
fert, putrefactiones conceptas nunciare ſo-
let, quæ niſi totæ abſumantur in animalia,
Peſtem progenerare conſueuerunt. Veriſimi
le eſt etiam, ipſa animalia, ubi commoriun-
tur, immenſam corruptionem poſt ſe relin-
quere, ſemenq́; accommodatiſſimum gene-
randæ Peſti deponere. Quale quiddam in
Aphrica contigiſſe legimus, Anno 118,
delatis ad littora locuſtis, atq; ibi extinctis.
Similiter in Gallia eueniſſe, Anno 863, &
in Italia 1478 anno, in agro Ferrarienſi,
Mantuano, Veronenſi, Brixienſi & uicinis
alijs, ab Hiſtoricis & Medicis memoriæ
mandatum eſt. Si exhalatio in terræ uiſce-
ribus concluſa non ſolùm noxium quiddam
acquirit, ſed ab ipſis putrefactionibus ſub-
terraneis proficiſcitur: terræmotus nec incer-
tus uates, nec inefficax autor Peſtis iure cen-
ſetur, Nonnunquam animalia quædam ſub
terris degentia ueneni lethiferi aduentum
nunciant,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

nunciant, cùm multa eorum è latibulis & proprijs laribus in apertum exeunt. de quibus ſignis Poeta eleganter in hunc modum ludit:

—Sæpe exiguus mus
Augurium tibi triſte dabit, tellure ſub ima
Quē non ullus amor tenuit, ſed in aera aptū
Erupit ſcrobibus, uitæq́; atq; immemor uſus,
Et paruos natos & dulcia tecta reliquit.
Ipſa etiam tellus, ceu non ignara futuri,
Quum tremit, atq; intus grauida ſuſpirat ab aluo,
Signa dabit: tremuere urbes, & uertice toto
Formidauit Athos, timuitq́; ſub æquore Nereus.

Aerem peſtis cauſam eſſe, dubitatione caret, quum aptiſsimus ſit & proprias infectiones concipere, & alienas recipere, cumq́; innumeri ferè in cœlo & aere conſpiciantur luis huius emiſſarij præcurſores & comites. Quales ſunt plurium ſtellarum errantium in unam cœli partem frequentes conuentus & uelut comitia: maximè ſi prope ſtellas inerrantes inſignis magnitudinis peragantur. Sublato enim, à cœleſtium corporum

coniunctis

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

coniunctis uiribus uapore multo, humidi-
tates nimiæ conſequuntur, quæ cùm, exuſtio
ne circa terram & aerem facta, conſumun-
tur, ſiccitates putrefactionum peſtiferarum
genitrices ſubſequi conſueuerunt. Attri-
buunt etiam Aſtrologicarum prædictio-
num ſectatores hæc portenta quibuſdam pla
netarum aſpectibus. Verùm ego, an timendi,
an negligendi ſint, litem meam in præſen-
tia non facio. Euidentiora ſunt Peſtis præſa-
gia, quæ ex aere petuntur: ut ſunt, creberri-
ma in ſumma eius regione incendia, Hypo-
caumata dicta, cadentia ſidera, cometæ, tra-
bes, & eius generis infinita alia. Quæ om-
nia, cùm ex fomite pingui & lento è terra
ſublato conſtent, metum peſtis, non præter
meritum, mortalibus incutiunt. Idem faci-
unt Auſtri frequentiores & diuturniores,
uenti à regionibus infectis flantes, aer fu-
ſcus & puluerulentus, ſolis facies longo tem-
poris ſpacio triſtis. Nec paruipendendum eſt
illud peſtiferi aeris indicium: quando ſub
dio repoſita obſonia, lintea & ſimilia mar-
corem quendam & ſitum celerrimè contra-
hunt. Sed quorſum, inquies, hæc tam longè

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

petita & prolixè commemorata? Sanè non aliò tendunt, quàm ut uideant Antagoniſtæ noſtri, parui roboris eſſe ratiocinationem illam, quam pro efficaciſſima uenditârunt. Experti enim ſunt modò, quàm nimis creduli fuerint, dum perſuaſum habuerunt, nos aerem ex albo peſtiferarum cauſarum expungere: cum contrarium multis argumentis nobis perplacere, teſtatum nuperrimè reddiderimus. Facillimum inſuper erit perſpicere, argumento, quod opponunt, ad limam Logicam reuocato, nihil minùs obtineri, quàm contagionem in Peſte nullam eſſe: nosq; ſi conſecutionem laudaremus, haud uulgaris ruditatis accuſari poſſe, quam aduerſarij hoc paralogiſmo aut inſidiosè ſimulant, aut inſcienter produnt. Veſtibus enim detractis, tali forma ornatus, ſi rectè iudico, conſpicietur:

Cuius aer cauſa eſt, id à Contagio non proficiſcitur:

Peſtis cauſa eſt aer:

Fieri igitur nequit, ut à Contagio proueniat.

Propoſitio multis nominibus reprehēſione

digna

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

digna eſt. Quæ enim Philoſophia hanc ſententiam unquam antiquauit, Plures eſſe poſſe eiuſdem euentus cauſas adiuuantes & concathenatas, ſiue ſerie quadam inuicem cohærentes? Sol & humanæ ſpeciei uterque ſexus hominem generant, neque id abſque benedictione & ope Diuina. Architectus ædes extruit, at is fabris, hi inſtrumentis utuntur. Sudabunt non parum, qui rationes noſtras iamiam adductas, quibus monſtratum eſt, Peſtem intus in nobis gigni, & à ciborum, terræ, aquæ inquinamentis prouenire, infirmabunt: quod niſi fecerint, tam Contagionem, quàm alias cauſas cum aere ſocietatem & amicitiam contrahere, iunctisq́; uiribus Peſtem procreare poſſe, nobiſcum affirmabunt. Quis à ratione alienum eſſe duxerit, Peſtilens malum ab aere ubiuis locorum hauſtum, in corpore aut ueſtibus infectis ſeruatum, aliò, ubi fortaſſe uitij expers aura flat, deferri, uiresq́; tantas ſumere, ut contactu & fomite alios contaminet? Ex aduerſo, quare aer, ſi halitus undecunq; è corpore labefactato expirantes excipit, non tandem contaminatur, & paulatim totum cu-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

biculum ueneno replet, ut iam pridem docuimus? Parum certè aeris intereſt, an à terra, aquis, piſcibus, cadaueribus putridis, aut infectis hominibus inquinamenta concipiat: modò partum in corpore humano in lucem edat. Cunctis miniſterium ſuum offert, ut mortalibus noxam inferat. Dum inſuper Peſtis genitorem aerem eſſe in aſſumptione aſſerunt, non demonſtrant, illud ſoli aeri conuenire. Imò, inquiunt, quia aer communis cauſa eſt, & propterea communiſſimo morbo generando aptiſſima. At ne hoc quidem, ſi uniuerſim generaliterq́; efferatur, retrò commeat. Etenim plura rerum genera recenſuimus, non minus latè patentia, quæ eadem lege, æquiſſimis rationibus ſtabilita, hanc efficaciam ſibi arrogant. Quinimò ipſum Contagium, perinde ac Peſtis, commune quiddam eſt. Quoniam Peſtis communis nuncupatur, non quòd ſimul & ſemel multos det neci, ſed quòd eius naturæ ſit, ut plurimos, ſiue confertim, ſiue paulatim inuadere queat: atque hoc quidem Contagij ui, illud uerò uel aeris ſolius efficacia, uel Contagij aduveniente ſubſidio, contingit.

His

His ita conſtitutis & ex utraq; parte examinatis, Conſeſſus ampliſsime, ſententiā noſtrā inconcuſſam, & ueritatis propugnaculis probè munitā eſſe, ut omnes impreſsiones hoſtiles contemnat, apertum fecimus: atq; Peſtem contagioſum eſſe morbum, quod probaſſe oportuit, intrepidè concludimus.

F I N I S.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

BASILEAE, EX OFFICINA
Oporiniana, Anno Salutis humanæ
M. D. LXXXIII. *Menſe*
Martio.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 490 8°